

Sygn. akt II Ca 1511/15

II Cz 2079/15

POSTANOWIENIE

Dnia 5 października 2017 roku

Sąd Okręgowy w Szczecinie II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Małgorzata Grzesik (spr.)
Sędziowie:	SSO Violetta Osińska SSO Marzenna Ernest
Protokolant:	sekr. sądowy Magdalena Gregorczyk

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 25 października 2017 roku w S.

sprawy z wniosku **M. W.**

z udziałem **J. K. (1)**

o podział majątku

na skutek apelacji wnioskodawczyni i uczestnika od postanowienia Sądu Rejonowego Szczecin - Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie z dnia 6 lipca 2015 roku, sygn. akt II Ns 988/11

oraz zażalenia uczestnika na postanowienie Sądu Rejonowego Szczecin - Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie z dnia 12 sierpnia 2015 roku, sygn. akt II Ns 988/11

I. zmienia zaskarżone postanowienie z dnia 6 lipca 2015r.:

a. w punkcie 1 podpunkt a. tylko o tyle, że określa wartość prawa własności nieruchomości na kwotę 676 000 zł (sześćset siedemdziesiąt sześć tysięcy złotych), w miejsce kwoty 672 000 zł (sześćset siedemdziesiąt dwa tysiące złotych);

b. dodaje w punkcie 1. podpunkt g. o treści: ustala, że w skład majątku wspólnego wnioskodawczyni M. W. i uczestnika J. K. (1) wchodzi udział (...) w nieruchomości gruntowej oznaczonej działką nr (...), dla której Sąd Rejonowy Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie prowadzi księgę wieczystą (...) o wartości 2000 zł;

c. w punkcie 3. tylko o tyle, że przyznaje dodatkowo wnioskodawczyni składnik opisany w punkcie 1. podpunkt g.;

d. **w punkcie 5. tylko o tyle, że w miejsce wydatków poniesionych przez uczestnika J. K. (1) na majątek wspólny w wysokości „1986,05 zł (tysiąc dziewięćset osiemdziesiąt sześć złotych pięć groszy)”, wpisuje „2401 zł 05 zł (dwa tysiące czterysta jeden złotych pięć groszy)” ;**

e. **w punkcie 6 w ten sposób, że tytułem dopłaty zasądza od uczestnika J. K. (1) na rzecz wnioskodawczyni M. W. kwotę 168 245 zł 01 gr (sto sześćdziesiąt osiem tysięcy dwieście czterdzieści pięć złotych jeden grosz) płatną do dnia 30 kwietnia 2018r. z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w razie opóźnienia w płatności;**

II. oddala obie apelacje w pozostałym zakresie;

III. oddala zażalenie na postanowienie z dnia 12 sierpnia 2015r.;

IV. nakazuje pobrać na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Szczecinie

od wnioskodawczyni M. W. i uczestnika J. K. (1) kwoty

po 1127 zł 22 gr (tysiąc sto dwadzieścia siedem złotych dwadzieścia dwa

grosze) tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych;

V. ustala, że wnioskodawczyni i uczestnik ponoszą koszty postępowania

związane ze swoim udziałem w sprawie.

SSO Violetta Osińska SSO Małgorzata Grzesik SSO Marzenna Ernest

Sygn. akt II Ca 1511/15

II Cz 2079/15

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 6 lipca 2015r. Sąd Rejonowy Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie w sprawie o sygn. akt II Ns 988/11:

I. ustalił, że w skład majątku wspólnego wnioskodawczyni M. W. i uczestnika J. K. (1) wchodzi:

a) prawo własności nieruchomości stanowiącej działkę nr (...) zabudowaną, położoną w S. przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy Szczecin- Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie prowadzi księgę wieczystą Kw (...) o wartości 672 000 zł,

b) prawo własności działki nr (...) położonej w P., dla której Sąd Rejonowy Szczecin - Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie prowadzi księgę wieczystą Kw (...) o wartości 187 000,

c) prawo własności działki nr (...) położonej w P., dla której Sąd Rejonowy Szczecin- Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie prowadzi księgę wieczystą Kw (...) o wartości 144 000 zł ,

d) kwota 13 200 zł stanowiąca równowartość akcji pracowniczych Elektrowni (...) przyznanych uczestnikowi J. K. (1),

e) kwota 25.498 zł stanowiąca równowartość kwoty 6100 euro,

f) kwota 1157 zł stanowiąca nadpłatę podatku dochodowego,

II. oddalił wniosek uczestnika J. K. (1) o ustalenie nierównych udziałów w majątku wspólnym stron,

III. dokonał podziału majątku wspólnego w ten sposób, ze składniki opisane w punkcie 1 podpunkty b,c przyznaje wnioskodawczyni M. W., zaś składniki opisane w punkcie 1 podpunkty a,d,e,f przyznaje uczestnikowi J. K. (1),

IV. ustalił, że uczestnik J. K. (1) poniósł nakład z majątku osobistego na majątek wspólny w kwocie 72 820 zł,

V. ustalił, że uczestnik J. K. (1) po ustaniu wspólności majątkowej pobrał pożytki z majątku wspólnego w kwocie 28 856,07 zł oraz poniósł wydatki na majątek wspólny w kwocie 1986,05 zł,

VI. zasądził od uczestnika J. K. (1) na rzecz wnioskodawczyni M. W. tytułem dopłaty kwotę 83 229,74 zł płatną w terminie 8 miesięcy od uprawomocnienia się postanowienia wraz z ustawowymi odsetkami w razie opóźnienia w płatności tej kwoty,

VII. w pozostałym zakresie wniosek oddalił,

VIII. nakazał pobrać na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego Szczecin- Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie od wnioskodawczyni i uczestnika kwoty po 1354,14 zł tytułem kosztów sądowych,

IX. ustalił, że koszty postępowania każda ze stron ponosi we własnym zakresie.

Powyższe rozstrzygnięcie Sąd Rejonowy oparł na następujących ustaleniach faktycznych i rozważaniach prawnych.

Wnioskodawczyni M. W. i uczestnik J. K. (1) zawarli związek małżeński w dniu 29 października 1983r. Wspólność majątkowa została zniesiona wyrokiem Sądu Rejonowego Szczecin- Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie z dniem 3 czerwca 2009r.

Po zawarciu związku małżeńskiego strony zamieszkiwały w mieszkaniach wynajmowanych od osób prywatnych. Do 1991r. strony zamieszkiwały w S.. W tym czasie zarówno wnioskodawczyni, jak i uczestnik pracowali zawodowo. W 1991r. uczestnik został zatrudniony w Elektrowni (...) w S. i tam strony przeprowadziły się. W tym okresie wnioskodawczyni nie pracowała zawodowo.

W 1995r. wnioskodawczyni i uczestnik wprowadzili się do domu przy ul. (...) w S.. W 2000r. nastąpiło oficjalne zakończenie budowy domu i wówczas wnioskodawczyni rozpoczęła prowadzenie tam solarium, co trwało do 2008r. Zakończenie działalności w tym zakresie nastąpiło dlatego, iż nie była ona dochodowa.

Uczestnik do 2007r. pracował w S., a następnie w latach 2008-2010 prowadził działalność gospodarczą zajmując się instalacjami sanitarnymi. Wnioskodawczyni wyprowadziła się z domu przy ul. (...) w maju 2009r.

W czasie trwania wspólności majątkowej obowiązkami domowymi oraz opieką nad synem stron zajmowała się wnioskodawczyni.

Wnioskodawczyni w latach 2001-2006 była widywana przez sąsiada A. N. oraz na przystani żeglarskiej przez T. R. i K. Ł. w stanie wskazującym na spożycie alkoholu.

W czasie trwania wspólności majątkowej wnioskodawczyni i uczestnik nabyli :

- prawo własności nieruchomości stanowiącej działkę nr (...) zabudowaną, położoną w S. przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy Szczecin- P. i Zachód prowadzi księgę wieczystą Kw (...) o wartości 672 000 zł ,

- prawo własności działki nr (...) położonej w P., dla której Sąd Rejonowy Szczecin- P. i Zachód prowadzi księgę wieczystą Kw (...) o wartości 187 000 ,

- prawo własności działki nr (...) położonej w P., dla której Sąd Rejonowy Szczecin- P. i Zachód prowadzi księgę wieczystą Kw (...) o wartości 144 000 zł .

Na zakup działek nr (...) w P. wydatkowana była kwota 263 466 zł, przy czym w kwocie tej 60 000 zł pochodziło z darowizny otrzymanej przez uczestnika od jego matki.

W okresie od 23 lipca 2007r. do 21 kwietnia 2008r. J. K. (1) nabył 264 akcje Zespołu Elektrowni (...) Spółka Akcyjna o wartości nominalnej każdej akcji wynoszącej 50 zł. W dniu 14 maja 2009r. uczestnik otrzymał zwrot nadpłaty podatku za 2008r. w wysokości 1157 zł.

W dniu 25 stycznia 1999r. J. K. (1) zawarł z Polskim Związkiem Wędkarskim umowę użytkowania działki terenu przeznaczonej do budowy boksu wędkarskiego. W dniu 24 września 2009r. J. K. (1) zawarł umowę użyczenia części nieruchomości położonej w boksie wędkarskim nr 59. Poprzednim użytkownikiem boksu wędkarskiego był I. B.. Zarząd Koła Polskiego Związku Wędkarskiego nie ingeruje w praktyki uiszczania odstępnego przez następców na rzecz osób rezygnujących z użytkowania boksu wędkarskiego.

W dniu 28 maja 2008r. została założona przez wnioskodawczynię lokata w (...) Banku S.A. w wysokości 12.000 euro. Pełnomocnikiem do rachunku był uczestnik, który w dniu 11 maja 2009r. dokonał likwidacji tej lokaty. W dniu zerwania lokaty saldo wynosiło 11 800 euro. Na lokacie tej znajdowały się środki w wysokości 5700 euro pochodzące ze spadku nabytego przez wnioskodawczynię.

Na nieruchomości przy ul. (...) w S. część pomieszczeń została przystosowana do prowadzenia działalności gospodarczej. Pomieszczenia te były wynajmowane S. Ł., która od czerwca 2009r. do października 2009r. uiszczala czynsz najmu wnioskodawczyni, a następnie wobec zawarcia umowy najmu z uczestnikiem od listopada 2009r. do marca 2010r. uiszczala czynsz J. K. (1). Następnie pomieszczenia te były wynajmowane przez uczestnika do sierpnia 2012r kolejnym najemcom, z tytułu wynajmu uczestnik uzyskał łącznie kwotę 28 856,07 zł.

Uczestnik po ustaniu wspólności poniósł koszty zawarcia umowy ubezpieczenia nieruchomości przy ul. (...) w S. w kwocie 912 zł oraz koszty przyłącza elektrycznego działki nr (...) w P. wynoszące 1074,05 zł.

Wnioskodawczyni M. W. zamieszkuje w mieszkaniu, które otrzymała w spadku. Jest zatrudniona w oparciu o umowę zlecenia za wynagrodzeniem w kwocie 1100 z. Korzysta z pomocy finansowej udzielanej przez syna. Posiada kwotę 18.000 zł pochodząca ze spadku.

Uczestnik J. K. (1) sam prowadzi gospodarstwo domowe. Zamieszkuje on na nieruchomości przy ul. (...) w S.. Jest zatrudniony na podstawie umowy na czas nieokreślony i otrzymuje wynagrodzenie w wysokości 4500 do 5000 zł. Obecnie nie jest obciążony kredytami ani pożyczkami.

Przy tak ustalonym stanie faktycznym Sąd I instancji uznał, iż brak było podstaw do uwzględnienia wniosku uczestnika o ustalenie nierównych udziałów w majątku wspólnym, albowiem pomimo obciążającego go ciężaru dowodu nie wykazał przesłanek takiego ustalenia.

Sąd zwrócił uwagę na fakt, iż wprawdzie wnioskodawczyni zaprzestała pracować zawodowo w 1991r. w związku z przeprowadzeniem się do S., gdzie podjął pracę zarobkową uczestnik, jednakże wykonywała wszystkie obowiązki domowe i zajmowała się synem stron. Sąd wskazał też, iż różnica w wykształceniu stron również przyczyniała się do zróżnicowania ich możliwości finansowych, albowiem uczestnik jako inżynier pracujący w Elektrowni (...) osiągał wysokie zarobki, zaś wnioskodawczyni będąca technikiem elektronikiem nie posiadała kwalifikacji pozwalających jej na uzyskanie wysokich dochodów. Sąd zauważył, że uczestnik jest osobą zaradną i przedsiębiorczą. Z kolei wnioskodawczyni nie przejawia takich cech.

Odnosząc się do wskazywanej w zeznaniach K. Ł., T. R. i A. N. kwestii spożywania przez wnioskodawczynię alkoholu Sąd Rejonowy podniósł, iż z zeznań świadków nie wynikało, aby wnioskodawczyni regularnie nadużywała alkoholu i trwoniąc na ten cel majątek wspólny stron.

Sąd uznał, iż zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie dawał podstaw do uwzględnienia wniosku uczestnika o ustalenie nierównych udziałów w majątku wspólnym stron.

Dalej Sąd wskazał, iż w sprawie nie było sporne, iż w czasie trwania wspólności majątkowej strony nabyły nieruchomości przy ul. (...) w S., działki nr (...) w B., jak też że uczestnik otrzymał akcje Elektrowni (...) oraz że strony posiadały lokatę w kwocie 11 800 euro, która została zlikwidowana przez uczestnika, na której to lokacie były również środki uzyskane przez wnioskodawczynię ze spadku po ojcu.

Natomiast sytuacja prawna boksu na przystani wędkarskiej nie pozwalała na uwzględnienie tego składnika w ramach wzajemnych rozliczeń, albowiem boks ten był przedmiotem umowy użyczenia zawartej z uczestnikiem w dniu 24 września 2009r., a więc po ustaniu wspólności, nadto nie jest on przedmiotem występującym w tej formie w obrocie rynkowym, zaś praktyka uiszczania odstępnego przy przejęciu boksu nie stanowi o jego wartości, albowiem jest ona nieformalna i nie wynika z żadnych postanowień umowy, ani przepisów prawa.

Dokonując ustalenia wartości nieruchomości przy ul. (...) w S. oraz działek nr (...) w B. Sąd przeprowadził dowód z opinii biegłej z zakresu (...), która wykonała opinię zgodnie ze zleceniem Sądu przyjmując stan nieruchomości na dzień ustania wspólności oraz ceny obecne. W ocenie Sądu opinia została wykonana prawidłowo, zaś wnioski w niej zawarte poparte były logicznym rozumowaniem. Prawidłowe również było przyjęcie do porównania przy wycenie działek nr (...) działek położonych w P., albowiem w tym obrębie są położone działki wyceniane, co wynika również z zapisów w księgach wieczystych prowadzonych dla tych działek.

W tej sytuacji Sąd nie uznał, aby zachodziła konieczność dokonywania przez Komisję Opiniującą (...) Stowarzyszenia (...) w S. oceny operatu szacunkowego sporządzonego w niniejszej sprawie i wniosek uczestnika w tym zakresie oddalił.

Z uwagi na to, że strony dokonały ugodowo podziału rzeczy ruchomych, sąd uznał, iż należało dokonać wyceny nieruchomości przy ul. (...) w S. przy uwzględnieniu dokonanych już rozliczeń wyposażenia domu, wobec czego biegła na żądanie Sądu skorygowała tę wartość załączając uzupełnienie opinii (k.1168-1171), zgodnie z tą korekta wartość niniejszej nieruchomości przyjęto na kwotę 672 000 zł.

Sąd uznał, iż uczestnik dokonał nakładu na majątek wspólny w kwocie 60.000 zł, która stanowiła darowiznę otrzymaną od matki J. K. (2), która została wykorzystana na zakup działek w P.. Zdaniem Sądu okoliczność otrzymania tej darowizny potwierdziły zapisy na operacji na koncie stron, gdzie wskazano, iż w dniu 27 marca 2007r. J. K. (2) dokonała darowizny na rzecz syna J. K. (1), nadto okoliczność tę potwierdziła w swoich zeznaniach J. K. (2). Wnioskodawczyni wskazywała, że matka uczestnika nie posiadała takich oszczędności i zawarcie umowy darowizny miało na celu uniknięcia podatku od dodatkowych dochodów uzyskiwanych przez uczestnika. Na taką sytuację wskazywał również w swoich zeznaniach syn stron Ł. K., jednakże nie potrafił on wskazać jednoznacznie wskazać z jakiego źródła miałyby być te dodatkowe dochody.

Sąd obliczył, iż powyższy nakład stanowił 0,22 ceny zakupu działek (60 000 zł : 263 466 zł), co odnosząc do aktualnej wartości działek wynoszącej 331 000 zł pozwoliło na ustalenie aktualnej wartości nakładu wynoszącej 72 820 zł.

W niniejszej sprawie strony zgłaszały do rozliczenia czynsz najmu pobierany w związku z wynajmowaniem pomieszczeń użytkowych w domu przy ul. (...) w S.. Nadto uczestnik zgłaszał koszty ponoszone w związku z działalnością gospodarczą związaną z wynajmem tych pomieszczeń użytkowych, na które to koszty składały się opłaty za prowadzenie księgowości, składki odprowadzane do ZUS, opłaty za internet. Nadto uczestnik zgłaszał wydatki związane z utrzymaniem domu przy ul. (...) w S..

Sąd Rejonowy wskazał, iż pierwsza umowa najmu została zawarta z S. Ł., która przez pierwszy okres uiszczala czynsz wnioskodawczyni, a następnie uczestnikowi. Z uwagi na to, iż okresy te obejmowały taka sama ilość czynszów pobranych przez obie strony nie było konieczności dokonywania rozliczeń tych pożytków między stronami. Następnie umowy były zawierane przez uczestnika, który pobrał z tego tytułu czynsz najmu w łącznej kwocie 28 856,07 zł i kwota ta została przyjęta do rozliczenia. Nie było natomiast podstaw do pomniejszenia tej kwoty o koszty związane z

działalnością uczestnika, gdyż nie są to zwykle koszty ponoszone w związku z wynajmem nieruchomości i nie były one uzgadniane z wnioskodawczynią, a zatem nieuzasadnione byłoby obciążanie wnioskodawczyny tymi kosztami.

Jeżeli chodzi o wydatki ponoszone na dom przy ul. (...) w S. to Sąd uznał, iż skoro wnioskodawczyna wyprowadziła się z domu w maju 2009r., to brak było podstaw do obciążania jej mediami dostarczonymi do nieruchomości. Do rozliczenia przyjęto jednak koszty ubezpieczenia nieruchomości, albowiem są one uiszczane niezależnie od zamieszkiwania i wynikają z racjonalnego zarządzania nieruchomością. Z uwagi na to, iż uczestnik przedłożył jedynie decyzje ustalające wysokość podatku od nieruchomości, nie zaś dowody jego uiszczenia nie rozliczono kosztów w niniejszym postępowaniu. Natomiast do rozliczenia przyjęto kwotę 1074,05 zł uiszczoną przez uczestnika z tytułu uzbrojenia działek w P..

Dalej Sąd uznał, iż brak było podstaw do zasądzania od uczestnika odszkodowania za korzystanie z nieruchomości przy ul. (...) w S., gdyż uczestnik jako współwłaściciel jest uprawniony do korzystania z niej, w tym do zamieszkiwania na tej nieruchomości, z uwagi zaś na to, iż nie został ustalony sposób korzystania z tej nieruchomości służyło jemu prawo do korzystania z niej w pełnym zakresie.

Sąd wskazał, iż w skład majątku wspólnego wchodziły również akcje pracownicze otrzymane przez uczestnika z Elektrowni (...), których wartość ustalono w oparciu o informacje uzyskaną z Elektrowni (...). Z uwagi na to, iż uczestnik rozporządzał tymi akcjami jemu przyznano ten składnik. Sąd uznał, iż zasadne było też przyznanie uczestnikowi zwrotu podatku za 2008r., albowiem uczestnik pobrał tę nadpłatę, zaś związana ona była z dochodami uczestnika, które stanowiły majątek wspólny. Pobranie nadpłaty nastąpiło w maju 2009r., a zatem w czasie gdy wnioskodawczyna wyprowadziła się ze wspólnego domu, a więc kwota ta nie mogła być wspólnie wydatkowana przez strony.

Następnie Sąd uznał, iż strony posiadały środki na lokacie w wysokości 11 800 euro, w tym 5700 euro pochodziła ze spadku otrzymanego przez wnioskodawczynię, co ustalono w oparciu o zaświadczenie z Urzędu Skarbowego, a zatem 6100 euro stanowiło majątek wspólny, co w przeliczono na walutę polską w oparciu o kurs euro wg Narodowego Banku Polskiego z dnia orzekania wynoszący 4,18 zł za 1 euro. Środki te zostały pobrane przez uczestnika, jednocześnie uczestnik nie wykazał, aby były one przekazane, bądź przejęte przez wnioskodawczynię, a zatem kwotę te należało przyznać uczestnikowi i dokonać jej rozliczenia w ramach podziału majątku wspólnego.

Ze względu na to, że wnioskodawczyna była zainteresowana przejęciem działek w P. Sąd I instancji uznał za zasadne przyznanie jej tych działek, zaś uczestnikowi przyznano nieruchomość przy ul. (...) w S..

Wartość składników przydzielonych wnioskodawczynie wyniosła 331 000 zł, w czym zawierał się nakład uczestnika wynoszący 72 820 zł, zaś wartość składników przyznanych uczestnikowi wraz z pobraną kwotą czynszów wyniosła 740 711,07 zł, a zatem kwota dopłaty na rzecz wnioskodawczynie wyniosła 84 222,76 zł ($1/2 \times 740\,711,07\text{ zł} - 1/2 \times 331\,000 - 72\,820$), co należało pomniejszyć o połowę opłat poniesionych na ubezpieczenie domu i uzbrojenie działek w P. tj. o 993,02 zł co dało kwotę dopłaty wynoszącą 83 229,74 zł. Z uwagi na to, że uczestnik nie dysponuje żadnymi oszczędnościami i będzie musiał pozyskać środki na spłatę na podstawie art.212§3 kc odroczone termin płatności na okres 8 miesięcy.

Zgodnie z udziałami Sąd rozdzielił na strony koszty wynagrodzenia biegłej.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art.520§1 kpc.

Apelację od powyższego postanowienia wywiodła wnioskodawczyna i uczestnik.

M. W. zaskarżyła to postanowienie w częściach rozstrzygających o:

- ustaleniu, że uczestnik J. K. (1) poniósł nakład z majątku osobistego na majątek wspólny w kwocie 72.820 zł (pkt 4 części dyspozytywnej postanowienia),

- wylczeniu wartości łącznej kwoty dopłaty przysługującej wnioskodawczymi z tytułu wyrównania udziałów w majątku wspólnym (pkt 6 części dyspozytywnej postanowienia),

- oddaleniu roszczeń wnioskodawczymi z tytułu samoistnego posiadania przez uczestnika lokalu mieszkalnego w budynku jednorodzinnym położonym przy ul. (...) w S. (pkt 7 części dyspozytywnej postanowienia).

Apelująca zarzuciła postanowieniu:

I. naruszenia prawa procesowego mającego istotny wpływ na wynik sprawy, w tym:

a) art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 328 § 2 k.p.c. wynikającego z wadliwej oceny materiału dowodowego sprawy i z braku koniecznej wszechstronności przy jego rozważaniu, a nadto z zaniechania wskazania przez Sąd racjonalnych przyczyn odmowy mocy dowodowej dowodów wskazywanych przez wnioskodawczynię w aspekcie dotyczącym istnienia rzekomej darowizny przez J. K. (2) - matkę uczestnika - kwoty 60.000 zł na zakup działek w P., w sytuacji, gdy oczywistym być musi - a wystarczającą przesłanką dla takiego wniosku są zasady doświadczenia życiowego — że utrzymująca się ze świadczeń rentowych rzekoma darczyńczyni nie była w stanie wygenerować jako oszczędności podobnych kwot, zaś przez znaczną część okresu wspólnego pożycia obojga uczestników, była ona beneficjentem pomocy ze strony uczestnika ponoszonej ze środków wspólnych małżeństwa, na co jednoznacznie wskazuje zdyskwalifikowany przez Sąd dowód w postaci zeznań syna uczestników - Ł. K.;

b) art. 232 § 1 k.p.c. w zw. z art. 6 k.c. i w zw. z art. 328 § 2 k.p.c. - przez zupełnie bezpodstawne przyjęcie, bez wyjaśnienia tego w pisemnych motywach skarżonego postanowienia w sposób przewidziany przepisami procedury dla takowych uzasadnień, iż wnioskodawczyni nie przeprowadziła skutecznie kontrdowodu na okoliczność twierdzeń uczestnika i oferowanych przezeń w tej materii dowodów dotyczących rzekomej darowizny środków w kwocie 60.000 zł na nabycie działek w P. dokonanej przez matkę uczestnika na jego rzecz, w sytuacji, gdy dowód z przesłuchania świadka Ł. K. — syna uczestników — w sposób jednoznaczny wykluczył podobną możliwość, które to uchybienia w konsekwencji doprowadziły do:

II. błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, polegającego na bezpodstawnym przyjęciu za faktyczną podstawę orzeczenia okoliczności, iż matka uczestnika - J. K. (2) - dokonała na rzecz uczestnika darowizny środków pieniężnych w kwocie 60.000 zł na nabycie nieruchomości w P., podczas gdy niepodobieństwem jest, przy przyjęciu za podstawę rozważań i wniosków udokumentowanych dochodów rzekomej darczyńczyni oraz wiarygodnych zeznań świadka Ł. K., by mogła ona dysponować podobną kwotą, którą dodatkowo mogłaby przeznaczyć na zaspokojenie celów rodziny syna o charakterze lokat w nieruchomości;

III. naruszenia prawa procesowego w postaci:

a) art. 328 § 2 k.p.c. w zw. z art. 45 § 1 i 2 k.r.o. przez dokonanie błędnego rozliczenia rachunkowego majątku wspólnego i wskazaniu w tej materii w uzasadnieniu orzeczenia zupełnie niezrozumiałych motywów rozstrzygnięcia oraz:

b) art. 618 § 1 k.p.c. w zw. z art. 688 k.p.c. i art. 46 k.r.o. przez nieuwzględnienie roszczeń przysługujących wnioskodawczyni - jako współwłaścicielce nieruchomości położonej w S. przy ul. (...) - z tytułu samodzielnego nieograniczonego posiadania i korzystania przez uczestnika z rzeczowej nieruchomości po chwili ustania wspólności majątkowej oraz:

IV. obrazy prawa materialnego, w szczególności zaś przepisu art. 45 § 1 k.r.o. przez rozliczenie nakładu z majątku osobistego uczestnika na majątek wspólny (przy przyjęciu jego istnienia) z udziału przysługującego w majątku wspólnym wnioskodawczym, podczas gdy, rozliczenie tego nakładu winno pomniejszać wartość majątku wspólnego, bowiem - przy przyjęciu założenia zasadności ustaleń Sądu w tej materii - nakład czyniony był na majątek wspólny, nie zaś osobisty wnioskodawczyni.

Apelująca wniosła o:

I. zmianę kwestionowanego niniejszą apelacją orzeczenia w zaskarżonych częściach przez:

1. oddalenie wniosku uczestnika o rozliczenie nakładu w postaci darowizny w kwocie 60.000 zł, którą uczestnik miał otrzymać od matki - J. K. (2) - i wykorzystać na zakup działek w P. (pkt 4 pet i tum orzeczenia) i – przy przyjęciu pozostałych parametrów i wartości przyjętych w skarżonym orzeczeniu (w tym również w zakresie wydatków uczestnika na majątek wspólny i pobranych pożytków oraz przy zastosowaniu prawidłowych rozrachunków (przedstawionych poniżej w uzasadnieniu) majątku wspólnego dalej przez:

2. zasądzenie od uczestnika - J. K. (1) - na rzecz wnioskodawczym - M. W. - tytułem dopłaty kwoty 201.365,53zł w miejsce kwoty 83.229,74zł określonej w pkt 6 skarżonego orzeczenia płatnej w terminie nie dłuższym niż 6 miesięcy od uprawomocnienia się orzeczenia;

3. zasądzenie od uczestnika - J. K. (1) - na rzecz wnioskodawczy - M. W. - kwoty 45.000 zł z tytułu wyłącznego posiadania i korzystania ze wspólnej rzeczy uczestników – mieszkania w domu mieszkalnym położonym w budynku przy ul. (...) w S. - w okresie od chwili ustania wspólności ustawowej (3 czerwca 2009r.) do daty sporządzania apelacji (pełnych 75 miesięcy).

W odniesieniu zaś do żądania zgłoszonego powyżej pod pkt 2 - jako wniosek ewentualny, zgłaszany na wypadek nieuwzględnienia przez Sąd odwoławczy argumentacji wnioskodawczynie kwestionującej istnienie nakładu uczestnika na majątek wspólny w postaci otrzymanej darowizny - wniosła o:

4. zasądzenie od uczestnika - J. K. (1) - na rzecz wnioskodawczynie - M. W. — tytułem dopłaty kwoty 164.955,53zł w miejsce kwoty 83.229,74zł określonej w pkt 6 skarżonego orzeczenia płatnej w terminie nie dłuższym niż 6 miesięcy od uprawomocnienia się orzeczenia

W każdym zaś wypadku wniosła o zasądzenie od uczestnika na rzecz wnioskodawczym kosztów postępowania w postępowaniu apelacyjnym według norm przepisanych.

Z kolei uczestnik zaskarżył powyższe postanowienie w części dotyczącej:

1) pkt 1 lit a - w zakresie przeszacowania przez biegłą B. K. wartości nieruchomości stanowiącej działkę nr (...) zabudowaną, położona w S. przy ul. (...),

2) pkt 1 lit e - w zakresie pominięcia przez Sąd I instancji faktu, że kwota 25.498,00 zł z zerwanej lokaty została przez strony przeznaczona na ich bieżące wydatki,

3) pkt 1 lit f - w zakresie pominięcia przez Sąd I instancji faktu, że kwota 1.157,00 zł z nadpłaty podatku dochodowego została przez strony również przeznaczona na wydatki bieżące, jeszcze przed orzeczeniem sądowej rozdzielnosci majątkowej,

4) pkt 2 - w zakresie przyjęcia przez Sąd I instancji, że brak jest podstaw do ustalenia nierównych udziałów w majątku wspólnym stron, poprzez nieuwzględnienie faktu, że wnioskodawczynie nie czyniła odpowiednich nakładów na wspólny majątek w okresie trwania wspólnoty majątkowej,

5) pkt 4 - w zakresie pominięcia przez Sąd I instancji opłaconego wyłącznie przez uczestnika podatku od nieruchomości w łącznej kwocie 3.648,00 zł,

6) pkt 5 - w zakresie pominięcia przez Sąd I instancji faktu, że od pobranych przez uczestnika pożytków w kwocie 28.856,07 zł nie zostały odjęte przez ten Sąd pozostałe, poniesione przez uczestnika wydatki na majątek wspólny, tj.:

- kwota 1.781,00 zł stanowiąca pominięty przez Sąd I instancji pozostały koszt ubezpieczenia domu,

- kwota 4.267,44 zł wydatkowana wyłącznie przez uczestnika na remonty wspólnego domu,
  - kwota 10.947,85 zł wydatkowana wyłącznie przez uczestnika na pielęgnację ogrodu, —
  - kwota 2.673,25 zł stanowiąca nadwyżkę dochodów z najmu uzyskanych przez wnioskodawczynię w zestawieniu z dochodami z tego tytułu uzyskanymi przez uczestnika,
  - kwota 501,79 zł (407,96 zł + VAT) z tytułu opłacania wyłącznie przez uczestnika faktur za zużytą w wynajmowanym lokalu energię elektryczną,
- 7) pkt 6 - w zakresie przyjęcia przez Sąd I instancji, że uczestnik jest w stanie kwotę 83.229,74 zł z tytułu dopłaty do udziałów w majątku dorobkowym stron uzyskać w przeciągu 8 miesięcy.

W oparciu o powyższe zarzuty apelujący wniosł:

1) zmianę zaskarżonego postanowienia Sądu Rejonowego Szczecin-Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie poprzez uznanie, że:

- od ustalonej przez Sąd I instancji dopłaty w kwocie 83.229,74 zł winna zostać odjęta kwota łączna 23.819,33 zł
- z tytułu nieuwzględnionych przez Sąd I instancji kosztów i nakładów ponoszonych wyłącznie przez uczestnika na majątek wspólny stron,

- w majątku wspólnym udział wnioskodawczym wynosi 1/3, zaś udział uczestnika 2/3, oraz poprzez przedłużenie terminu płatności dopłaty do 3 lat,

2) o obciążenie wnioskodawczyni kosztami postępowania apelacyjnego, w tym kosztami zastępstwa adwokackiego,

lub

3) o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd Rejonowy Szczecin-Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie.

Nadto w piśmie datowanym na dzień 6 lipca wniosł o ustalenie, że w skład majątku wspólnego wchodzi również udział we współwłasności do (...) części działki gruntu 29/24 w P. oraz o przyznanie tego udziału wnioskodawczyni z uwzględnieniem, że jego wartość wynosi 2.000 zł.

W odpowiedzi na apelację wnioskodawczyni, uczestnik wniosł o jej oddalenie.

Ponadto w dniu 12 sierpnia 2015r. Sąd Rejonowy Szczecin-Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie

postanowił na podstawie art. 202 § 1 kpc podjął w trybie procesowym żądanie wnioskodawczyni M. W. ustalenia, że przywłaszczone ze wspólnego konta środki dewizowe w kwocie 5.700 euro stanowią majątek osobisty wnioskodawczyni i nakazanie uczestnikowi J. K. (1) zwrotu tych środków w terminie 7 dni od uprawomocnienia się postanowienia działowego, z którego to zobowiązania uczestnik będzie mógł się zwolnić poprzez zapłatę wnioskodawczyni równowartości złotowej tych środków według kursu euro z dnia orzekania z ustawowymi odsetkami od daty uprawomocnienia się postanowienia.

W uzasadnieniu Sąd wskazał, że M. W. wniosła o ustalenie, że przywłaszczone ze wspólnego konta środki dewizowe w kwocie 5 800 euro stanowią majątek osobisty wnioskodawczyni i nakazanie uczestnikowi J. K. (1) zwrotu tych środków w terminie 7 dni od uprawomocnienia się postanowienia działowego, z którego to zobowiązania uczestnik będzie mógł się zwolnić poprzez zapłatę wnioskodawczyni równowartości złotowej tych środków według kursu euro z dnia orzekania z ustawowymi odsetkami od daty uprawomocnienia się postanowienia. W sprawie o podział majątku wspólnego Sąd uznał, iż na rachunku bankowym znajdowała się kwota 11. 800 euro, w czym kwota 6100 euro stanowiła

majątek wspólny stron i została rozliczona w ramach podziału tego majątku. W tej sytuacji Sąd Rejonowy uznał, że odnośnie kwoty 5.700 euro żądanie należało podjąć w trybie procesowym na podstawie art. 202§2 kpc.

Zażalenie na powyższe postanowienie wywiódł uczestnik zaskarżając je w całości. Skarżący zarzucił temu postanowieniu sprzeczność ustaleń faktycznych z treścią wydanego rozstrzygnięcia, a w szczególności naruszenia art. 201 §2 kpc i wniósł o jego uchylenie.

Skarżący wskazał, że postępowanie karne zainicjowane przez wnioskodawczynię w zakresie podjęcia środków dewizowych ze wspólnego konta zostało dwukrotnie umorzono. Brak było zatem podstaw do twierdzenia, że uczestnik faktycznie przywłaszczył sobie kwotę 5.700 euro ze wspólnego rachunku. Skoro ustalenia Sądu w powyższym zakresie były zupełnie dowolne i nie poprzedzało ich przeprowadzenie materiału dowodowego przeto postanowienie w tym zakresie winno być uchylone.

Wnioskodawczyni wniosła o oddalenie zażalenia uczestnika i zasądzenie na jej rzecz kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu zażaleniowym.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

Zarówno apelacja wnioskodawczyni, jak i apelacja uczestnika okazały się w części zasadne.

W pierwszej kolejności należy wskazać, że zgodnie z art. 567 § 3 k.p.c., do postępowania o podział majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej między małżonkami stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące postępowania w przedmiocie działy spadku, a zatem, między innymi, również art. 684 k.p.c. Oznacza to, że, w postępowaniu o podział wspólnego majątku pomiędzy byłymi małżonkami (art. 567 § 3 w zw. z art. 684 k.p.c.). sąd z urzędu rozstrzyga między innymi, co do składu i wartości majątku będącego przedmiotem podziału. Zasadą jest, że podział majątku wspólnego obejmuje składniki należące do tego majątku w dacie ustania wspólności oraz istniejące w chwili dokonywania podziału. Mówiąc inaczej, całość stosunków majątkowych podlega rozliczeniu według stanu na dzień ustania wspólności ustawowej, natomiast podziałowi podlega stan czynny masy majątkowej w chwili dokonywania podziału. Zasada ta odnosi się także do wartości nieruchomości podlegających podziałowi.

Celem uporządkowania wyводу Sąd Okręgowy rozpocznie rozważania w sprawie od omówienia zarzutów apelacji uczestnika, które dotyczyły szerszego zakresu ustalonego majątku wspólnego.

W pierwszej kolejności chybiony okazał się zarzut uczestnika w zakresie oddalenia wniosku o ustalenie nierównych udziałów stron w majątku małżeńskim. Przepis art. 43 § 1 k.r.o. stanowi, że oboje małżonkowie mają równe udziały w majątku wspólnym, jednak - zgodnie z § 2 tego artykułu - z ważnych powodów każdy z małżonków może żądać, ażeby ustalenie udziałów w majątku wspólnym nastąpiło z uwzględnieniem stopnia, w którym każdy z nich przyczynił się do powstania tego majątku. Omawiany przepis określa dwie przesłanki ustalenia nierównych udziałów małżonków w majątku wspólnym. Pierwszą jest niejednakowy sposób przyczyniania się małżonków do powstania tego majątku, drugą stanowią "ważne powody". Obie przesłanki muszą być spełnione łącznie i pozostawać w określonej relacji. W tym właśnie kierunku wypowiedział się Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 30 listopada 1972 r., III CRN 235/72 (OSNC 1973, nr 10, poz. 174) i postanowieniu z dnia 26 listopada 1973 r., III CRN 227/73 (OSNC 1974, nr 11, poz. 189). Z przytoczonych orzeczeń wynika, że ważne powody w rozumieniu art. 43 § 2 k.r.o. nie zachodzą w każdym wypadku faktycznej nierówności przyczyniania się małżonków do powstania majątku wspólnego, lecz wówczas, gdy małżonek, przeciwko któremu zostało skierowane żądanie ustalenia nierównego udziału, w sposób rażący lub uporczywy nie przyczyniał się do powstania majątku wspólnego stosownie do posiadanych sił i możliwości zarobkowych. Ponadto, jak słusznie wskazał Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 27 czerwca 2003r. (IV CKN 278/01, Lex- (...)) małżonek nie może żądać na podstawie art. 43 § 2 k.r.o. ustalenia nierównych udziałów w niektórych składnikach majątku wspólnego.

W okolicznościach przedmiotowej sprawy za pozbawiony racji należy uznać zarzut naruszenia przepisu art. 43 § 2 i § 3 k.r.o. polegający zdaniem apelującego, na błędnym jego zastosowaniu prowadzącym do ustalenia równych udziałów

w majątku dorobkowym stron. W uzasadnieniu tego zarzutu skarżący powołał się na fakt, że wnioskodawczyni nie czyniła nakładów na nieruchomości wspólne, nie przyczyniła się w równym co wnioskodawca stopniu do tworzenia majątku wspólnego stron. Wskazywał, iż to on przez cały okres małżeństwa i gromadzenia majątku pozostawał aktywny zawodowo, zaś jego małżonka przez dłuższe okresy pozostawała bez pracy.

Analiza zebranego w sprawie materiału dowodowego w szczególności zeznań samych stron postępowania wskazuje, że w pierwszej fazie małżeństwa do ok. 1989 zł wnioskodawczyni była aktywna zawodowo i to pomimo tego, że w 1984 r. urodziła syna. Około roku 1989 strony zgodnie ustaliły, że przeniosą się do G., gdzie uczestnik znalazł pracę. Wnioskodawczyni nie miała pracy i zajmowała się prowadzeniem domu. W późniejszym czasie wnioskodawczyni prowadziła jeszcze punkt usługowy – solarium, co trwało do ok. 2008r., kiedy to działalność ta przestała być dochodowa. Sąd I instancji prawidłowo uznał, iż z zeznań świadków nie wynikało, aby wnioskodawczyni regularnie nadużywała alkoholu i trwoniąc na ten cel majątek wspólny stron. Brak zatem podstaw do ustalenia, że wnioskodawczyni trwoniła majątek wspólny w związku z nadużywaniem alkoholu.

O ile nie można wykluczyć, że w modelu małżeństwa stron to uczestnik wykazywał większą inicjatywę w tworzeniu majątku wspólnego i finansowym zaspakajaniu potrzeb rodziny – to jednakże nawet – jak się zdaje bezpodstawnie – akcentowana nieudolność wnioskodawczyni w utrzymaniu pracy nie może być w okolicznościach sprawy utożsamiana z „ważnymi powodami” o jakich stanowi art. 43 § 2 krio. W postanowieniu z dnia 06 kwietnia 2005 r. sygn. akt III CK 469/04 Sąd Najwyższy wskazał, iż okoliczność, że zarobki jednego z małżonków były znacznie niższe niż zarobki drugiego małżonka nie może być jedyną podstawą do przyjęcia, że wystąpiły ważne powody w rozumieniu art. 43 § 2 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego. Strony ustaliły, że ciężar finansowego utrzymania rodziny będzie spoczywał na uczestniku. Zatem nie sposób czynić wnioskodawczyni uwag, że skoro pracowała jedynie przez kilka lat, a zarobki jakie osiągnęła nie miały istotnego wymiaru, to nie przyczyniła się do powstania majątku wspólnego. Wkład wnioskodawczyni polegał bowiem przede wszystkim na prowadzeniu domu i wychowaniu syna, przez co uczestnik miał nieskrępowaną możliwość realizacji planów zawodowych bez konieczności dzielenia tego czasu na prowadzenie gospodarstwa domowego.

Powyższe zaś w okolicznościach przedmiotowej sprawy nie było wystarczające do ustalenia nierównych udziałów, bowiem - o czym była już mowa - warunkiem ustalenia nierównych udziałów jest łączne spełnienie dwóch przesłanek, a mianowicie istnienia ważnych powodów oraz przyczynienia się małżonków do powstania majątku wspólnego w różnym stopniu. Zaś przez ważne powody rozumie się takie okoliczności, które oceniane z punktu widzenia zasad współżycia społecznego sprzeciwiają się przyznaniu jednemu z małżonków korzyści z tej części majątku wspólnego, do powstania której ten małżonek nie przyczynił się.

Częściowo słuszny okazał się zarzut uczestnika skierowany pod adresem wyceny nieruchomości w postaci domu przy ul. (...). W ocenie Sądu Okręgowego słuszne okazały się powzięte przez uczestnika wątpliwości, co do doboru materiału porównawczego przyjętego przez biegłą B. K. na potrzeby oszacowania wskazanej nieruchomości, szczególnie że do porównania dobrano budynki nawet kilkuletnie, niepodpiwniczone lub w gorszym stanie. Powielając wątpliwości co do doboru materiału porównawczego, Sąd Okręgowy polecił w toku postępowania apelacyjnego, aby biegła sporządziła opinię uzupełniającą w zakresie ustalenia wartości nieruchomości przy R. (...), według stanu na dzień 3 czerwca 2009r. i cen obecnych, ale przy wyselekcjonowaniu materiału porównawczego możliwie najbardziej podobnego do nieruchomości wycenianej.

Biegła sądowa na zlecenie tut. Sądu ponownie dokonała wyceny nieruchomości przy ul. (...), z tym, że w tym przypadku staranniej dokonała selekcji materiału porównawczego. Były to trzy budynki podpiwniczone w zabudowie bliźniaczej. Biegła dodała, że powierzchnie budynków do porównania przyjmowała zgodnie z treścią aktów notarialnych – gdzie wskazano powierzchnię użytkową. Zgłoszone przez apelującego zarzuty do tej opinii koncentrowały się przede wszystkim na kwestii zaliczenia przez biegłą do wycenianej powierzchni użytkowej – również powierzchni pomieszczeń piwnicznych.

Sąd Okręgowy wskazuje, że wycena została dokonana w oparciu o dokonane transakcje, na podstawie aktów notarialnych, do których biegli mają dostęp i które pozwalają określić istotne cechy nieruchomości z punktu widzenia ewentualnego nabywcy, nie zaś z punktu widzenia strony, która ma do nieruchomości stosunek osobisty. Podkreślenia wymaga, iż w przypadku nieruchomości zabudowanych nie jest możliwe znalezienie nieruchomości porównawczych identycznych, które byłyby przedmiotem sprzedaży w okresie roku od sporządzania wyceny, wobec czego oszacowanie może być dokonane przy przyjęciu nieruchomości podobnych przy korygowaniu występujących różnic współczynnikami, co biegła B. K. w swojej opinii uczyniła.

Nie sposób również odmówić Sądowi Rejonowemu racji, iż w obecnym stanie prawnym brak jest jednoznacznych przepisów w jaki sposób określać powierzchnię użytkową budynku, w szczególności żadne przepisy nie nakazują stosować w tym zakresie definicji powierzchni użytkowej zawartej w ustawie o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i zmianie Kodeksu cywilnego, czy też w ustawie o podatku od spadków i darowizn, wobec czego określenie tej powierzchni przez biegłą przy przyjęciu Powszechnych Krajowych Z. Wyceny i Not Interpretacyjnych było prawidłowe. Zwrócić należy przy tym uwagę, że biegła wprost wskazała, że nie doliczyła pomieszczenia składu i kotłowni, ale uwzględniła wartość piwnicy albowiem na dzień oględzin budynku nie było w nim pomieszczenia kotłowni, chociaż wg dokumentacji z 1988r. takie pomieszczenie było przewidziane. Biegła wskazała, że jeżeli piwnice w domu są zagospodarowane i można je wykorzystać, to taki fakt ma wpływ na cenę, albowiem taka nieruchomość na rynku staje się bardziej atrakcyjna dla potencjalnego nabywcy. Istnieją większe możliwości aranżacji czy wykorzystania takiej nieruchomości w stosunku do nieruchomości bez piwnic, zatem fakt ten w ocenie biegłej winien znaleźć odzwierciedlenie w cenie nabycia. W efekcie Sąd Okręgowy uznał, w oparciu o opinię uzupełniającą, że wartość rynkowej nieruchomości zabudowanej nr 162/4 przy ul. (...) wynosi 676.000 zł. Sąd Okręgowy uznał opinię uzupełniającą za przekonującą i pełnowartościową. Biegła dokonała wyceny podejściem porównawczym metodą porównywania parami. Biegła określiła wagowo cechy mające wpływ na wartość nieruchomości szacowanej największe znaczenie nadają standardowi wykończenia i wyposażenia nieruchomości. Przy czym opis budynku, jak i materiał fotograficzny wskazują, że przedmiotowym przypadkiem standard wykończenia był średni. Zdaniem Sądu, znamienne jest, że poprzednia opinia biegłej wskazywała na wartość nieruchomości na poziomie 672.000 zł, a zatem na zbliżonym poziomie. Wobec powyższego Sąd Okręgowy przyjął wartość wynikającą z aktualnej opinii biegłej, która jawi się jako sporządzona w oparciu o starannie dobrany materiał porównawczy.

Przy czym należy podkreślić, iż ustalenie wyższej wartości nieruchomości nie naruszyło zakazu orzekania na niekorzyść apelującego albowiem ustalenie wyższej wartości nieruchomości miało wpływ na orzeczenie w przedmiocie wyrównania ?? , a to orzeczenie zaskarżyła również wnioskodawczyni.

Odnosząc się do kolejnych zarzutów uczestnika należy stwierdzić, że chybiony jest zarzut, jakoby kwota 25.498 zł (stanowiąca równowartość 6.100 euro) pochodząca z zerwanej przez strony lokaty została przez strony przeznaczona na wspólne wydatki. Twierdzenia formułowane przez uczestnika w tym zakresie jawią się jako oczywiście sprzeczne z zasadami doświadczenia życiowego i logiki. Nie uwzględniają bowiem tego, że lokata której saldo wynosiło 11.800 euro została przez uczestnika zlikwidowana w dniu 11 maja 2009r., zatem w okresie który zbiegł się z wyprowadzką wnioskodawczyni ze wspólnego domu stron. Był to okres pogorszenia relacji małżeńskich i narastających pomiędzy nimi antagonizmów. Wnioskodawczyni wskazała, że nie otrzymała środków ze zlikwidowanej lokaty, choć były tam również środki z jej majątku osobistego. Całokształt okoliczności wskazuje, że twierdzenia uczestnika, iż środki z podjętej lokaty przekazał na prowadzenie wspólnego gospodarstwa domowego są zatem zupełnie niewiarygodne, albowiem po kilkunastu dniach od zlikwidowania lokaty zamieszkiwał już sam. Ponadto należy zwrócić uwagę na niekonsekwencję uczestnika, który z jednej strony wskazał, że przeznaczył środki z lokaty na utrzymanie gospodarstwa domowego, a w dniu 29 czerwca 2015r. stwierdził, że zatrzymał 1/4 tych środków, a resztę ukrył w komodzie o czym zapomniał powiedzieć żonie, a pieniądze te po czasie zniknęły. Co więcej, uczestnik wskazał, że wybrał pieniądze z lokaty albowiem, żona wcześniej „wyczyściła konto gdzie były pieniądze z obligacji jej ojca i nasze wspólne”. Skoro zatem przy likwidacji lokaty towarzyszyła mu taka motywacja, trudno uznać za wiarygodną wersję, że zamierzał z pieniędzmi w kwocie 6.100 euro dzielić się z wnioskodawczynią, szczególnie że jego wersje w tym zakresie były niekonsekwentne.

Z podobnych przyczyn za niewiarygodne należało uznać twierdzenia uczestnika o zużyciu pobranego przez niego zwrotu podatku za 2008r. w kwocie 1.157 zł. Kwotę tą uczestnik uzyskał w dniu 14 maja 2009r., a więc w miesiącu wyprowadzki wnioskodawczyni i już po tym jak zlikwidował wspólną lokatę, co potwierdza, że jego zamiarem nie było przeznaczenie tych środków na wspólne prowadzenie gospodarstwa domowego.

W dalszej kolejności należało odnieść się do zarzutów apelacyjnych związanych z brakiem uwzględnienia przez Sąd Rejonowy – stosownie do treści art. 207 kc – wydatków poniesionych przez uczestnika z tytułu podatku od nieruchomości uiszczonych w łącznej kwocie 3.648 zł. W tym zakresie Sąd I instancji prawidłowo wskazał, że brak przedłożenia przez uczestnika dowodów uiszczenia podatku w takiej właśnie wysokości sprzeciwiał się uznaniu, że taki wydatek przez uczestnika został faktycznie poniesiony. Sam fakt, że zostały wydane decyzje ustalające podatek w takiej wysokości nie stanowi bowiem dowodem, na to, że został on uiszczony z majątku uczestnika i to nawet przy założeniu, że to generalnie na nim spoczywał ciężar utrzymania domu po wyprowadzce wnioskodawczyni.

Nie sposób było również przyjąć za wykazane określonych przez uczestnika w apelacji wydatków na majątek wspólny ponad kwoty przyjęte przez Sąd Rejonowy. W szczególności uczestnik wskazał na kwotę 4.267,44 zł wydatkowaną wyłącznie przez uczestnika na remonty wspólnego domu, kwoty 10.947,85 zł wydatkowanej wyłącznie przez uczestnika na pielęgnację ogrodu, jak również kwoty 2.673,25 zł stanowiącej nadwyżkę dochodów z najmu uzyskanych przez wnioskodawczynię, w zestawieniu z dochodami uzyskanymi z tego tytułu przez uczestnika i kwoty 501,79 zł (407,96 zł + VAT) z tytułu opłacania wyłącznie przez uczestnika faktur VAT za zużytą w wynajmowanym lokalu energię elektryczną. Wskazane wydatki opierają się generalnie o twierdzenia uczestnika wsparte sporządzonymi przez niego zestawieniami i rozliczeniami, które były mało czytelne i nie poparte żadnymi dokumentami. W ramach przeprowadzonego postępowania uczestnik nie wykazał tego, że faktycznie wystąpiła nadwyżka dochodów z najmu uzyskiwanych przez wnioskodawczynię.

Natomiast, co do wydatków na remonty i pielęgnację ogrodu brak w tym przypadku wykazania, aby uczestnik uzgodnił zasadność poniesienia takich wydatków na nieruchomość z wnioskodawczynią. Ciężar dowodu wiąże się z obowiązkiem twierdzenia (ciężarem twierdzenia) i obowiązkiem dowodzenia tych wszystkich okoliczności, które mogą być stosownie do art. 227 k.p.c. przedmiotem dowodu. Ciężar dowodu charakteryzują dwa aspekty: podmiotowy (kto, która strona w postępowaniu ma przeprowadzić dowód) i przedmiotowy (co należy udowodnić dla poparcia powołanych w procesie faktów). Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy wskazać należy, iż uczestnik zgłaszając powyższe kwoty do rozliczenia winien w sposób niezbity wykazać, że konkretne wydatki zostały przez niego w całości poniesione oraz, że celowość poczynienia nakładów związanych z pielęgnacją ogrodu czy remontem była uzgodniona z wnioskodawczynią, lub że miały one charakter prac niezbędnych do utrzymania majątku wspólnego w stanie niepogorszonym. Ponadto wydatki na remonty i ogród zostały dokonane po ustaniu wspólności ustawowej i bez zgody wnioskodawczyni, a co za tym idzie należy uznać je za poniesione w interesie uczestnika, który w ostatecznym rozrachunku otrzymał przedmiotową nieruchomość na wyłączną własność.

Należy przy tym zwrócić uwagę, że biegły sądowy dokonywał wyceny nieruchomości wg stanu na dzień ustania wspólności ustawowej, a wówczas nie były jeszcze dokonane nakłady na które powołuje się uczestnik w apelacji. Stąd też brak podstaw do przyjęcia do rozliczeń innych wydatków aniżeli te wskazane przez Sąd I instancji.

Jednocześnie Sąd Okręgowy zwraca uwagę na fakt, że Sąd Rejonowy dokonując ustaleń faktycznych w zakresie wydatków poniesionych przez uczestnika na majątek wspólny pominął jedną z polis dotyczących ubezpieczenia nieruchomości zawartą już po wyprowadzce wnioskodawczyni z domu przy ul. (...) (k. 233-224) na kwotę 415 zł i dlatego ta kwota wydatków została uwzględniona przez Sąd Okręgowy przy wzajemnych rozliczeniach – poza polisami wskazanymi na k. 248 i k. 272 na łączną kwotę 912 zł, albowiem te uwzględnił już Sąd Rejonowy.

Natomiast, co do apelacji uczestniczki to stwierdzić należy, że zasadniczo sprowadzała się ona do zakwestionowania oceny materiału dowodowego poczynionej przez Sąd Rejonowy w zakresie przyjęcia, że kwota 60.000 zł zainwestowana w zakup nieruchomości w P. miała charakter pozornej umowy darowizny. Jakkolwiek zarzut ten był

generalnie niezasadny, to jednak uwidocznił nieprawidłowy mechanizm rozliczenia tej darowizny przy wzajemnych splatach, jak również błąd rachunkowy Sądu Rejonowego.

Sąd Okręgowy stoi na stanowisku, że ocena materiału dowodowego, a w efekcie poczynione ustalenia faktyczne w zakresie oceny umowy darowizny oraz zapisów operacji na koncie stron, z których wynika iż w dniu 27 marca 2007r. J. K. (2) dokonała darowizny na rzecz syna J. K. (1) nie wymyka się zasadom doświadczenia życiowego i logiki. Niewątpliwym jest, że relacja uczestnika i jego matki odnośnie zawarcia umowy darowizny znajduje odzwierciedlenie w dowodach z dokumentów w postaci umowy darowizny i zapisów operacji na koncie, co stanowi, że dowody te wzajemnie ze sobą korespondują i jawią się jako wiarygodne. Przeciwno daniu wiary zeznaniom uczestnika, nie są wystarczające twierdzenia wnioskodawczynie o pozorności darowizny, wsparte relacją syna, który jest osobą bliską dla wnioskodawczynie, a co za tym idzie jego zeznania należy oceniać z pewną dozą powściągliwości.

Ocena dowodów dokonana przez Sąd pierwszej instancji w powyższym zakresie nie wymyka się zatem zasadom logiki i doświadczenia życiowego, a tym samym spełnia kryteria swobodnej oceny dowodów, unormowanej w art. 233 § 1 k.p.c. Dla zdyskwalifikowania takiej oceny dowodów nie jest w żadnym razie wystarczającym przedstawienie odmiennej wersji wydarzeń, do czego ogranicza się wnioskodawczynie wskazując, że to małżonkowie musieli utrzymywać matkę uczestnika. Wersja ta jawi się jako zupełnie nieprzekonująca gdy weźmie się pod uwagę, że matka uczestnika wskazała, że gdy zdała sobie sprawę, że syn nie wróci do uprawy jej gospodarstwa zaczęła wyprzedawać z mężem inwentarz i czynić oszczędności, aby przekazać je synowi. Nadto wskazała ona, że po wyprzedaniu sprzętu i inwentarza stwierdziła, że dokona zbycia gospodarstwa w zamian za emeryturę.

W takiej sytuacji same twierdzenia wnioskodawczynie i zeznania syna związanego z matką, a skonfliktowanego z ojcem o pozorności umowy darowizny nie mogą podważyć oceny dowodów zaprezentowanej przez Sąd Rejonowy, szczególnie że ten powiązał zeznania uczestnika i jego matki z treścią złożonych w sprawie dokumentów.

Jednakże należy uznać, że Sąd Rejonowy odjął całą kwotę darowizny od udziału wnioskodawczynie w sytuacji gdy kwota ta stanowiła nakład na majątek wspólny i w ostatecznym rachunku powinna zostać odjęta połowa wartości tej darowizny od udziału wnioskodawczynie. Ten błąd Sądu Rejonowego w rozliczeniach z tytułu splat i dopłat wymagało korekty ze strony Sądu Okręgowego.

Sąd Okręgowy wskazuje również, że obszerne wywody apelującej w zakresie samodzielnego wykorzystywania przez uczestnika nieruchomości przy ul. (...) w S. już po opuszczeniu jej przez wnioskodawczynie, nie pozwalają na swoisty automatyzm w formułowaniu wniosków o kwotach należnych wnioskodawczynie od uczestnika z tytułu korzystania z tej nieruchomości. Wszak wnioskodawczynie była w tym czasie współwłaścicielką nieruchomości, którą opuściła dobrowolnie i miała swobodę wykorzystywania tej nieruchomości do dowolnych celów, mogła również wnieść o ustalenie sposobu korzystania z nieruchomości, domagać się za takie korzystanie wynagrodzenia, czego jednak nie uczyniła. Skoro nie domagała się przez wiele lat zapłaty z tego tytułu od uczestnika, przeto nie ma podstaw do uwzględniania hipotetycznych należności z tytułu korzystania z nieruchomości przez uczestnika.

Ponadto należy zwrócić uwagę, że strony nie kwestionowały w toku postępowania apelacyjnego wartość nieruchomości położonych w P. nr oraz 29/21 oraz 29/26, co zresztą potwierdza zakres zaskarżenia wskazany w apelacji. Ponadto nie kwestionowano również wartości akcji pracowniczych nabytych przez uczestnika.

W toku postępowania apelacyjnego ujawniła się jednak nowa okoliczność podniesiona przez uczestnika związana z koniecznością zaliczenia do majątku wspólnego również działki nr (...) stanowiącej wewnętrzną drogę dojazdową do działek nr (...) położonych w P., w której to drodze udział mają strony postępowania. Sąd Okręgowy w tym zakresie dopuścił dowód z opinii biegłego rzeczoznawcy, który określił wartość udziału stron w tej nieruchomości na kwotę 2.000 zł. Biegły w tym zakresie zastosował podejście porównawcze i metodę porównywania parami. Biegły dobrał materiał porównawczy w postaci udziałów w podobnych nieruchomościach tj. przeznaczonych na drogi położone w miejscowości D. i P., bez infrastruktury technicznej o zbliżonej powierzchni i wielkości udziału. Dobór materiału porównawczego należy uznać za bardzo dobry. Biegły wyodrębnił również atrybuty porównawcze, dzięki którym różnicował ostateczny wynik szacowania konkretnej nieruchomości. Opinia została należyście uzasadniona i nie

budzi zastrzeżeń Sądu Odwoławczego. To, że skarżący kwestionuje wartość tego udziału uznając, że jego wysokość powinna być wielokrotnie wyższa jest argumentem opartym na jego subiektywnym przeświadczeniu, albowiem żadna z działek przyjętych do porównania przez biegłego nie miała ceny kilkukrotnie wyższej uzyskanej w wyniku sprzedaży na lokalnym rynku. Decydujące bowiem znaczenie dla oszacowania wartości nieruchomości ma jej realna wartość rynkowa wynikająca z faktycznie zawartych umów sprzedaży podobnych nieruchomości, nie zaś cena, która jest w mniemaniu strony odpowiednią ofertą za taką działkę.

Ostatecznie więc Sąd Okręgowy dokonał zmiany zaskarżonego postanowienia w ten sposób, że w punkcie 1.a. określił wartość prawa własności nieruchomości na kwotę 676 000 zł w miejsce kwoty 672.000 zł. Nadto Sąd Okręgowy rozszerzył składniki majątku wspólnego poprzez dodanie w punkcie 1. podpunkt g. o treści „udział (...) w nieruchomości gruntowej oznaczonej działką nr (...), dla której Sąd Rejonowy Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie prowadzi księgę wieczystą (...) o wartości 2000 zł”. Ponadto w ramach wzajemnych rozliczeń stron Sąd Okręgowy w punkcie 3. Przyznał składnik majątku wspólnego opisany w punkcie 1 g dodatkowo na rzecz wnioskodawczyni.

Powyższe zmiany konieczność nowych rozliczeń majątku wspólnego.

Wartość całego majątku wspólnego wyniosła 1.048.855 zł. Przy przyjęciu równych udziałów małżonków – udział każdego z nich wynosi 524.427, 50 zł i tyle w ramach wzajemnych rozliczeń każdy z małżonków powinien otrzymać. Wnioskodawczyni otrzymała składniki majątku o łącznej wartości 333.000 zł, co oznacza, że do spłaty na jej rzecz pozostaje kwota 191.427, 50 zł. Jednakże do tej kwoty należy doliczyć jeszcze połowę pożytków jaki w wyniku najmu nieruchomości uzyskał uczestnik tj. kwotę 14.428,03 zł, która podlega dodaniu do udziału wnioskodawczyni. Równocześnie od wartości udziału wnioskodawczyni odejmujemy połowę wydatków jaki uczestnik poniósł na utrzymanie majątku wspólnego tj. 1200, 52 zł. W efekcie tych działań otrzymujemy dopłatę do udziału wnioskodawczyni w wysokości 204.655, 01 zł, która należy pomniejszyć o połowę dokonanej darowizny tj. 36.410 zł (1/2 z kwoty 72.820 zł). 204.655, 01 zł – 36.410 zł wynosi 168.245, 01 zł i taką kwotę w punkcie I lit. e należało wskazać jako kwotę, którą tytułem dopłaty w ramach wzajemnych rozliczeń ma zapłacić uczestnik wnioskodawczyni. Nadto zmieniono pkt 5 postanowienia Sądu I instancji w ten sposób, że odroczone termin spłaty tego świadczenia przez uczestnika do dnia 30 kwietnia 2018r. tak, aby miał on realną możliwość pozyskania środków na spłatę udziału wnioskodawczyni. Chociaż osiąga on dochody rzędu 4.000 zł – 5.000 zł miesięcznie konieczne może być uzyskanie przez niego pożyczki lub pozyskanie wsparcia materialnego od rodziny.

Mając na powyższe okoliczności na uwadze na podstawie art. 386 § 1 kpc w zw. z art. 397 § 2 kpc w zw. z art. 13 § 2 kpc Sąd Okręgowy orzekł, jak w punkcie I. lit. a - e sentencji.

W pozostałym zakresie apelacja podlegała oddaleniu o czym w punkcie II. orzeczono na podstawie art. 385 kpc w zw. z art. 13 § 2 kpc

Natomiast, co do kwestii zażalenia uczestnika na postanowienia z dnia 12 sierpnia 2015r. należy stwierdzić, że wnioskodawczyni wniosła o ustalenie, że przywłaszczone przez uczestnika środki w kwocie 5.700 euro stanowią jej majątek osobisty i nakazanie wydania tych środków. Żądanie takie ma charakter żądania o ustalenie i wydanie, a co za tym idzie jest żądaniem stricte procesowym. Nie można przy tym tracić z pola uwagi, że na rachunku bankowym znajdowała się kwota 11.800 zł, w czym w sposób niewątpliwy kwota 6.100 euro stanowiła majątek wspólny stron i podlegała rozliczeniu w ramach orzeczeniu o podziale majątku. Natomiast kwestia pozostałej sumy tj. 5.700 euro, co do której ustalenia domaga się wnioskodawczyni – jako że ma charakter żądania procesowego powinna być dochodzona w innym trybie. Nie można w tym zakresie podnosić zarzutu naruszenia prawa procesowego poprzez brak przeprowadzenia postępowania dowodowego, albowiem jak wynika z akt sprawy wnioskodawczyni zgłosiła zażądanie ustalenia że kwota 5.700 euro stanowi jej majątek osobisty uzyskany w wyniku postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku w sprawie III Ns 2332/07 i ma prawo dochodzić swoich praw w tym zakresie, ale w postępowaniu procesowym. To, że postępowanie karne w przedmiocie przywłaszczenia powyżej kwoty zostało umorzone nie może zamykać wnioskodawczyni drogi do ustalenia, że kwota ta pochodziła z jej majątku osobistego i jest jej należna. Chociaż żądanie

to zajął się kwestią ustalenia majątku wspólnego w sprawie o podział majątku, to jednak ma charakter stricte procesowy i podlega rozstrzygnięciu w innym trybie. Stąd też na podstawie art. 385 kpc w zw. z art. 397 § 2 kpc orzeczono, jak w punkcie III. sentencji.

W punkcie IV. orzeczono o nieuiszczonych kosztach sądowych powstałych w postępowaniu apelacyjnym. Stosownie do art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych kosztami sądowymi, których strona nie miała obowiązku uiścić lub których nie miał obowiązku uiścić kurator albo prokurator, Sąd w orzeczeniu kończącym sprawę w instancji obciąży przeciwnika, jeżeli istnieją do tego podstawy, przy odpowiednim zastosowaniu zasad obowiązujących przy zwrocie kosztów procesu. Zasady orzekania o kosztach postępowania (art. 98-110 k.p.c., art. 520 k.p.c. oraz art. 770 k.p.c.) mają odpowiednie zastosowanie przy orzekaniu o kosztach sądowych, w tym także w postępowaniu nieprocesowym. Przewidziana art. 520 § 1 k.p.c. zasada orzekania o kosztach postępowania nieprocesowego jest nienaruszalna wtedy, gdy uczestnicy są w równym stopniu zainteresowani wynikiem postępowania lub - mimo braku tej równości - ich interesy są wspólne. Tak też było w niniejszej sprawie, w której strony chciały dokonać podziału majątku wspólnego. W toku postępowania apelacyjnego biegła sporządziła opinie uzupełniającą oraz opinię w sprawie ustalenia wartości działki nr (...) i łącznie z tego tytułu Sąd Okręgowy tymczasowo wypłacił z sum budżetowych wynagrodzenie w kwocie 2.254,44 zł określone w postanowieniu z dnia 29 czerwca 2017r. z (k. 1473). Stąd też na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych Sąd nakazał pobranie od uczestników na rzecz Skarbu Państwa kwoty po 1.127, 22 zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych, mają na względzie, że oboje byli zainteresowani rozstrzygnięciem w sprawie w równym stopniu.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 520 § 1 k.p.c. w myśl którego, każdy uczestnik ponosi koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie. Przyjmując, iż zarówno wnioskodawca jak i uczestniczka postępowania w tym samym stopniu zainteresowani byli podziałem majątku wspólnego, Sąd Okręgowy uznał, iż brak jest podstaw do odstąpienia od podstawowej reguły orzekania w przedmiocie kosztów postępowania nieprocesowego, wobec czego każde z nich winno ponieść koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie. Z powyższych względów orzeczono jak w punkcie V sentencji postanowienia.

SSO Violetta Osińska SSO Małgorzata Grzesik SSO Marzenna Ernest